

Husdyrbruget i 1902

med særligt Henblik paa Kvægavlen og Kvægbruget.

Af Statskonsulent *Axel Appel*.

Husdyrbrugets økonomiske Resultat afhænger af mange forskellige Faktorer og disses mere eller mindre gode Samvirkning. Hovedbestemmende ere Ernæringsbetingelserne, Aarets Frugtbarhed, samt Priserne paa de fornemste dyriske Produkter. I Henseende til disse hovedbestemmende Faktorer frembyder Aaret 1902 ikke faa Lighedspunkter med 1901. Begge have tilfælles dette, at Priserne paa Smør og Flæsk have været gode, og særlig gjælder dette da for Flæskets Vedkommende, for hvilket der jo i 1902 er betalt op til 37 Øre pr. Pd. levende Vægt. Hvilken Betydning disse Forhold have haft under de nærværende Frembringelsesformer i Landbruget, tiltrænger ingen nærmere Forklaring. Tallene for Udførsel af de nævnte Produkter ere jo overordentlig talende. Men lige som de to Aar have lignet hinanden i Henseende til Lyssiderne, saaledes have de desværre ogsaa frembudt væsentlig Lighed overfor Skyggesiderne. I begge Sommerhalvaar har det været nødvendigt at yde Kvæget et betydeligt Kraftfodertilskud for at kunne holde Mælkeydelsen oppe, og dette har fordyret Produktionen i ikke ringe Grad. For 1902 var det dog maaske mindre Græsmangel end det ublide Vejrlig — Kulde i Forbindelse med Regn — der trykkede Ydelsen og nødvendig-

gjorde et Forbrug af Kraftfoder, der var betydeligt over det sædvanlige.

Kjødpriserne have i 1902 været opadgaaende, og trods de Faktorer, der i uheldig Retning have udøvet deres Indflydelse paa Kvægbrugets — Mælkeribugets — Rentabilitet, maa Aaret dog nærmest betegnes som et for Husdyrbruget jævnt godt Aar.

For Vinterfodringen 1901—1902 vare Udsigterne i Efteraaret 1901 overvejende ret gode. At Roeafgrøderne i Sommeren 1901 i alt for mange Landbrug vare smaa, blev dog et føleligt Savn, og ligesaa vare Halmbeholdningerne knappe mange Steder, saa der fra Begyndelsen maatte udvises stor Økonomi. Derimod var Høhøsten i 1901 gennemgaaende særdeles god, baade kvantitativt og kvalitativt, et Forhold af megen Betydning. I det sydlige Jylland gik Prisen paa Halm henad Foraaret 1902 op i 2 Øre Pundet, i Thy i $2\frac{1}{2}$ Øre, og Kraftfoderforbruget var — lokalt — indtil 30 pCt. over det sædvanlige i denne Periode. Roerne slap mange Steder alt for tidlig op, paa visse Steder allerede i Februar, fornemlig fordi der, trods Forøgelsen af Roearealet, endnu dyrkes for faa Roer, delvis fordi at det milde Vejr i December og Januar foraarsagede, at ikke faa Roer raadnede i Kulerne.

Disse nævnte Forhold i Forbindelse med den sene Udbinding foraarsagede et betydeligt Forbrug af Kraftfoder i Vinteren 1901—1902. Kraftfoderforbruget er stigende fra Aar til Aar. Dette er dog mere en Følge af, at der endnu er en Del Landmænd tilbage, hvis Antal dog mindskes, der giver deres Køer et forholdsvis lille Kraftfoder, end det er et Udslag af en stærkere Anvendelse af Kraftfoder indenfor de Besætninger, der fodres godt. Snarere er vel en modsat Bevægelse ved at gjøre sig gjældende, og gjælder dette da vel særlig der, hvor en øget Roedyrkning medfører, at Roefoderet bliver en Faktor af Betydning i Koens daglige Vinterfoder, og saaledes frigjør en Del af Kraftfoderet.

De statistiske Data vise tydelig det øgede Forbrug.

Overskudsindførslen af Handelsfoderstoffer var:

	Oliekager	Klid	Ialt
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
I 1898.....	286.9	101.5	388.4
- 1899.....	339.6	115.0	454.6
- 1900.....	388.4	98.7	487.1
- 1901.....	457.2	81.0	538.2
- 1902.....	560.0	173.5	733.5

Af uformalet Korn var Overskudsindførslen i Mill. Pd.:

1898	1899	1900	1901	1902
1134.2	1181.3	1085.5	1031.2	1179.9
Heraf var Majs:				
813.6	922.3	827.2	592.3	630.6

De her anførte Tal vise en vældig Fremgang i Overskudsindførslen af saavel Oliekager og Klid som uformalet Korn. For Oliekagernes Vedkommende er denne for 1902 voxet med 100 Mill. Pd. Dette er dog ikke saa overraskende, som det Faktum, at Overskudsindførslen af Klid er voxet med henved 100 Mill. Pd., men dette Forhold kan delvis forklares derhen, at under Betegnelsen »Klid« er medtaget Majs-glutenfoder og lignende Majs-præparater til Foderforbrug, og da disse Foderemner ere benyttede ikke saa lidt, forklarer dette for en Del den store Forøgelse i Klidforbruget. Af uformalet Korn var der en Opgang i Overskudsindførslen af henved 150 Mill. Pd., af hvilke ca. 40 Mill. Pd. falde paa Majs.

Som Exempel paa det indbyrdes Mængdeforhold mellem de forskjellige Slags Kraftfoder, der benyttes, skal jeg atter anføre Forbruget i Vejen og Omegns Kontrolforening.

I Regnskabsaaret $\frac{1}{5}$ 1901— $\frac{30}{4}$ 1902 er der til Malkekørne anvendt 813,819 Pd. Kraftfoder eller 1635 Pd. pr. Ko. (I 1900—1901 1447 og i 1899—1900 1476 Pd.)

		1900— 1901	1899— 1900	1898— 1899	1897— 1898
Heraf var:	Pd. pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Oliekager	597788 = 73.4	67.8	64.6	59.7	55.4
Korn	57540 = 7.1	12.7	12.6	15.7	10.3
Majs	14485 = 1.8	6.1	10.6	2.8	8.2
Klid	74438 = 9.1	6.7	8.9	13.5	15.5
Melasse og Maltspirer.	69568 = 8.6	6.7	3.3	8.3	10.8

I 1901—1902 ere Oliekagerne naaede op til at udgjøre de $\frac{3}{4}$ af alt det anvendte Kraftfoder, i 1897—98 kun godt Halvdelen. Majsforbruget er kun ubetydeligt, medens Forbruget af Klid, Maltspirer og Melasse er tiltaget noget.

Forbruget af Oliekager fordeler sig paa følgende Maade:

		1900— 1901	1899— 1900	1898— 1899	1897— 1898
	Pd. pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Bomuldsfrøkager	251063 = 42.0	37.3	49.8	57.00	47.00
Solsikkekager	256121 = 42.9	57.8	45.3	36.10	48.80
Hampefrøkager	53462 = 8.9	2.3	4.1	3.60	2.90
Palme-, Raps-, Jordnød- og Hørføkager	37142 = 6.2	2.6	0.8	3.30	1.30

Af Bomulds- og Solsikkekager, der kjendetegner Oliekageforbruget, er der forbrugt omtrent lige store Mængder; der er brugt ikke saa lidt flere Hampefrøkager og Palmekager end sædvanligt.

Hermed stemmer godt i store Træk Beretningerne fra Landet i Almindelighed. — Af Majsglutenmel er der brugt ikke lidt paa Falster og Lolland og tildels Fyen, og, som det synes, med godt Resultat. Bomuldsfrøkagerne lyder der jævnlig Klage over, de ere for haarde, og i enkelte Kvæghold ere de mindre brugte, ogsaa fordi de have været dyre. Paa Falster har Forst. la Cour, Næs-gaard, haft særdeles godt Udbytte ved en Fodring af sine stærkt malkende Køer med 3 Pd. Majsglutenmel, $1\frac{1}{2}$ Pd. Hampefrøkager, $1\frac{1}{2}$ Pd. Rapskager, 1 Pd. Korn, 60 Pd. Roer og $2\frac{1}{2}$ Pd. Hø daglig pr. Stk.

Iøvrigt have jo baade Solsikke- og Bomuldsfrøkagerne været dyre i 1902, ligesom Byg og Majs, af hvilke to Foderstoffer der derfor ogsaa kun — og med Rette — er anvendt meget lidt som Foder til Malkekøer. — Rapskager har været et billigt Foder i 1902, og Brugen af denne Kage er ogsaa tiltaget, og naar gode Kager kunne faaes, fortjene de at anvendes i saa stor Mængde som tjenligt for Køernes Fordøjelse.

Mælkeudbyttet i Vinteren 1901—1902 betegnes overvejende som godt.

Ogsaa for Sommeren 1902 lyde Meddelelserne om Mælkeudbyttet gennemgaaende tilfredsstillende, dog med større Afvigelser end for Vinterens Vedkommende, alt efter som Ernæringsforholdene have stillet sig. Udtrykkene om Sommerens Mælkeudbytte gaa fra »særdeles godt« gennem »godt« og »tilfredsstillende« til »ringe«, det sidste dog som Undtagelse. Hvad Mælkefedmen angaar, da har denne været lavere end sædvanligt i visse Egne paa Fyen, højere delvis paa Sjælland og i Jylland.

Ligesom i 1901 fik vi sent Foraar! Det var først i Slutningen af Maj at Udbindingen af Malkekøerne fandt Sted. Med Undtagelse af de sidste Dage var denne Maaned meget kold og vaad. I de første 18 Dage af Maaneden stod Temperaturen »i Stampe«, siger meteorologisk Institut. Først de sidste Dage af Maj Maaned fik vi Varme; omkring ved 1. Juni vare Udsigterne lovende, og i Juni Maaned var Græsningen ogsaa tilfredsstillende.

Men, som i 1901, skuffedes vi, om end af en noget anden Aarsag. Naar Græsvæxten i Sommeren 1902 var trykket, og som Helhed nærmest ret tarvelig, da skyldtes det ikke alene, at Juni Maaned gav meget lidt Nedbør, men tillige, og i væsentlig Grad, den lave Temperatur. Skjøndt Middeltemperaturen var normal i Juni, havde vi mange kolde Dage, enkelte hvis Temperatur gik baade 3 og 5° under det normale. Derfor groede Græsset ikke efter Afgræsningen, og Køerne og Ungkvæget led meget i det kolde Vejr. Ogsaa Juli var kold, vi manglede »Dagvarmen« og saa sjældent Solens Ansigt, og August var baade kold og meget vaad.

Under disse Forhold trængte Malkekøerne mere end ellers til en god Behandling. De Besætninger, der staldfodredes og fik Kraftfoder og senere — i Eftersommeren og Efteraaret — Roer og som skjærmedes paa bedste Maade mod Følgerne af det kolde, vaade Vejr, de kvitterede for denne Behandling ved en forholdsvis god Mælkeydelse, og de kom paa Stald i godt Huld. Men alt for mange af vore Malkekøer maatte desværre nøjes med, at Brugere af dem tænkte paa, at der egentlig burde gøres noget for dem under de herskende højst ugunstige Forhold. Og for disse blev Udbyttet tarveligt og ikke billigt, og Virkningen af den mangelfulde Sommerforplejning mærkedes tydeligt i den paafølgende Vinter.

Hvorfor er der i vore Dage saa overordentlig stor Forskjel paa Udbyttet, det aarlige Udbytte, af vore Malkekøer, paa selve Mælkemængden og paa Foderets gode Udnyttelse? Ja, Grundene ere flere, men en væsentlig Grund er at finde i den Forskjel, der gjør sig gjældende overfor Behandlingen af Malkekøerne i Sommerhalvaaret, og denne Behandling er endnu i sin store Almindelighed for tarvelig. Der er ingen Harmoni mellem Vinter og Sommer med Hensyn til vore Malkekøers Ernæring! Derfor det lille Udbytte og den ikke billige Produktion! Før den Meningsløshed ophæves, der giver sig Udtryk i en gennemgaaende god, tildels stærk Vinterfodring, men en Sommerernæring af

vore Malkekøer, der gaar paa bedste Beskub — den kan blive taalelig god og den kan blive højst tarvelig, det beror paa Tilfældet, paa Vejret — før faa vi hverken en stor eller en lønnende Mælkeproduktion. — Det er ikke saa meget en stærkere Vinterfodring, der mangler hos os, skjøndt der er adskillige Kvæghold, der endnu i 1903 faa en tarvelig Vinterforplejning, som det er en god Sommerernæring, det skorter paa. En Sommer som 1902 minder paa en alvorlig — men ubehagelig — Maade om, at vi her maa være paa vor Post i en anderledes Grad, end det hidtil i Almindelighed har været Tilfældet.

En stor og billig Aarsproduktion fordrer fyldestgjort Kravet om en rigelig og ligelig Ernæring Aaret rundt, og man kan slet ikke slippe uden om dette — Erfaringen siger, at det er saa!

Græsmarkerne fik i 1902, ifølge statistisk Bureaus Beretning om Høstens Udfald, samme Karakter som i 1901, nemlig »g?« med »mg« for Vejle og Ribe Amter, »godt« for Frederiksborg, Københavns, Præstø, Maribo, Svendborg, Odense, Randers og Ringkjøbing Amter, »godt?« for Aarhus og Aalborg og »temmelig godt« for Holbæk, Sorø, Bornholms, Hjørring, Thisted og Viborg Amter.

I Overensstemmelse med den tiltagende Erkjendelse af, at det at ernære Malkekøerne godt om Sommeren er en økonomisk Handling, er der en stigende Interesse for at skaffe Hjælpemidler frem i Form af gode Grøntfoderafgrøder, og dermed for den delvise Sommerstaldfodring. Det er at haabe, at det Krav, der med Rette er rejst fra Landbrugets Side og gaaende ud paa, at der ydes Planteavlssagen mere Opmærksomhed og Støtte end hidtil, blandt andet maa resultere i, at der ogsaa skaffes gode, billige Grøntafgrøder Sommeren igjennem, saa vi til enhver Tid i disse have et saftigt, behageligt og godt Foder at byde vore Kreaturer. Her er en Opgave for Planteavlens, hvis gode Løsning i meget høj Grad vil komme til at virke paa Husdyrbruget i den rigtige, heldbringende Retning, og det er i fortrinlig Grad det lille og det mindre Landbrug, der have de bedste Betingelser for at kunne

gjennemføre en Driftsmaade og en Dyrkning af Afgrøder — og disses gode og lette Udnyttelse — hvorved den delvise Sommerstaldfodring vil kunne udføres paa fyldestgjørende Maade.

Roedyrkingen, saavel med Hensyn til det forøgede Areal, der er indtaget, som til en mere rationel Dyrkningsmaade, øver en stedse større Indflydelse paa Kvægets Underhold i Vinterhalvaaret. Det er særlig for Jyllands Vedkommende, at Dyrkingen af Foderroer har taget et saa stort Opsving, og Jyderne skal efter de statistiske Oplysninger om Arealets Benyttelse i 1901 staa langt over Øboerne, idet der paa Øerne kun var ca. 87000 Tdr. Ld. med Foderroer, i Jylland derimod 169000 Tdr. Ld.

Foderroearealerne her i Landet voxede fra 134000 Tdr. Land i 1896 til 256000 Tdr. Land i 1901, omtrent til det dobbelte. Procentvis falder Forøgelsen med 143 pCt. paa den nørrejydske Halvø og kun 37 pCt. paa Øerne. Denne Forøgelse skyldes selvfølgelig i høj Grad dette, at der i de mellemliggende Aar er kommen en Mængde ny Roedyrkere til. — Roehøsten var i 1902 for Øernes og de sydøstlige jydske Amters Vedkommende (Vejle og Aarhus) i kvantitativ Henseende langt under en Middelhøst; for Størsteparten af Jyllands Vedkommende svarede den til et Middelaars Afgrøde. Det er Runkelroerne, der have givet et højst tarveligt Udbytte, og disse spille Hovedrollen paa Øerne, medens Turnips og Kaalrabi have staaet sig bedre i den kolde, fugtige Sommer, og da disse Roesorter spille Hovedrollen i Jylland, har denne Provins i saa Henseende været gunstigere stillet i den forgangne Vinter. Dyrkingen af Turnips trænges tilbage til Fordel for Kaalroen, der i 1901 indtog et fire Gange saa stort Areal som i 1896.

I den milde Vinter er ikke faa Roer ødelagte i Kulerne. Der er imidlertid et godt Stykke igjen, inden vi naa til at avle saa mange Roer, at vore Malkekøer kunne faa 60 Pd. Roer daglig i 200 Dage og at vi have rigeligt desforuden til Ungkvæg, Svin, Faar og Heste. — I Renholdelsen og Behandlingen af vore Roemarker staa

vi endnu ikke lidt tilbage for Englænderne, om end vi ere komne godt paa Siden af dem med Hensyn til dyrket Areal i Forhold til Kreaturmængden.

Grundet paa Græsknaphed i Efteraaret blev der opfodret en Del Hø og Roer inden den egentlige Indbinding fandt Sted, og det var saaledes med forholdsvis smaa Roebeholdninger at man i mange Kvæghold, navnlig paa Øerne, gik Vinterfodringen 1902—1903 i Møde. Heldigvis var Avlen af Hø, særlig af Agerhø, god i 1902, ligesom at Vaarsædshalmen, da den var høstet temmelig grøn, rimeligvis har været af god Næringsværdi. Udsigterne for Vinterfodringen vare derfor gennemgaaende gode i Efteraaret 1902, om end der var Forskjel, og det paa sine Egne, baade i Jylland og paa Øerne, var en Nødvendighed fra Begyndelsen af at spare paa Halmen.

Der er atter en stigende Overskudsudførsel af Smør! I Kalenderaaret 1902 var denne 125.4 Mill. Pd. Værdien af vor Udførsel af Smør var i 1902 ialt af indenlandske Varer 135.2 Mill. Kroner, i 1901 132.3 Kr. Den stigende Smørudførsel maa søges i bedre Røgt og Pleje af vore Køer, i en mere ligelig Ernæring og i en bedre Malkning, og paa alle disse Omraader kunne og skulle vi gjøre betydelige Fremskridt! Vi sidde ikke inde med noget »Mesterskab« paa disse Omraader, men vi ere dog i en Udvikling, der forhaabentlig vil vise sig at være maalførende i saa Henseende. At Smørproduktionen, trods de ugunstige Ernærings- og Vejrforhold i Sommeren 1902, har kunnet gaa yderligere op, er, synes mig, et Tegn herpaa. Om der ved Margarinespising er frigjort forholdsvis mere Smør i 1902 end tidligere, véd jeg ikke. Det er muligt! — Noteringen har været lavere end i 1902, ca. 3 Øre, men her maa dog erindres, at Overprisen er steget indtil 1 Øre pr. Pd. — ja derover i enkelte Tilfælde — saa den betalte Pris er en Del højere end Noteringen. — Svineholdet, der jo staar i nøje Sammenhæng med Mælkebruget, har betalt sig særdeles godt og saaledes i væsentlig Grad bidraget til, at 1902 kan kaldes et godt Mælkeriaar.

Vort Forhold overfor Afsætningen til Udlandet af levende Kreaturer og slagtet Kjød er i det Hele og Store uforandret. Den tyske Kjødssynslov træder først i Kraft 1. April 1903. Hvor meget den vil genere os, kan ikke for Tiden afgjøres! Der har i Aarets Løb været skrevet om, at Norge vilde tillade Indførsel af levende Kvæg her fra Landet, men det er blevet herved.

Exporten saavel af levende Kreaturer som af Kjød er tiltaget en Del i 1902. Af levende Faar have vi, som sædvanlig i de senere Aar, haft Overskudsindførsel.

Overskudsudførslen af levende Dyr var følgende:

	1902	1901	1900	1899	1898
	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.
Af stort Hornkvæg	44552	40163	38861	36608	35671
- Kalve	198	÷ 26	÷ 170	÷ 2	260
- Faar	÷ 1206	÷ 732	348	985	2635

Den samlede Udførsel af Hornkvæg i 1902 var 47008 Stkr. (stort Hornkvæg og Kalve) og fordelt sig til følgende Steder:

Slesvig og Holsten	28105 Stkr.
Hamburg	13191 —
Lübeck	2389 —
Øvrige Tyskland	3142 —
Rusland	112 —
Sverige	61 —
Norge	6 —
Storbritannien og Irland	2 —

Til Esbjerg Fedekvægmarked er der i 1902 kun tilført 16800 Stkr. imod 25500 i 1901. Der er slagtet 18600 Stkr. til Export i Esbjerg i 1902 imod 15000 Stkr. i 1901.

Aalborg Kreaturmarked har i 1902 været tilført 19500 Stkr. imod 16400 i 1901 og 13800 i 1900.

Den samlede Overskudsudførsel af Kjød har været en Del større i 1902 end i de to sidste Aar, hvad der vil fremgaa af nedenstaaende Oversigt.

	1902	1901	1900	1899	1898
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
Kjød af Hornkvæg, fersk	27.74	22.67	26.60	31.34	23.46
— - — saltet og roget ÷ 0.20		0.10	0.30	1.12	0.35
— - Faar, fersk	1.11	0.73	0.70	0.90	0.45
— - — saltet og roget ÷ 1.68		÷ 0.57	0.60	0.90	0.64
— - andre Dyr; Pølser, Indvolde	12.46	8.46	10.10	11.75	9.75

Der er en Fremgang i den samlede Overskudsudførsel af Kjød af mellem 9 og 10 Mill. Pd., hvoraf 5 Mill. Pd. falder paa fersk Oxekjød, en lille halv Mill. Pd. paa fersk Faarekjød og 4 Mill. Pd. paa andre Dyr, Pølser og Indvolde. Dette i Forbindelse med over 4000 Stkr. levende Hornkvæg flere end i 1901 samt bedre Priser betyder en betydelig Stigning i Indtægterne for vort Overskud af Kvæg her fra Landet. For det saltede og røgede Kjøds Vedkommende have vi i 1902 baade for Oxe- og Faarekjød haft Overskudsindførsel. Interessant er det at se, at den Merudførsel af Kjød, der har fundet Sted i 1902, saa godt som udelukkende er gaaet til England. En Sammenligning mellem 1901 og 1902 ser saaledes ud:

	1902	1901
	Mill. Pd.	Mill. Pd.
Samlet Udførsel af Kjød af Hornkvæg . . .	30.37	25.35
Heraf: Til Tyskland	13.50	13.70
- Storbritannien og Irland	11.30	6.60
- Norge	5.15	4.47

Vort Marked for slagtet Kjød er af samme Størrelse for Tysklands Vedkommende, medens det er voxet sær-

deles meget i England — ja fordoblet — og voxet godt i Norge. Indeværende Aar vil sandsynligvis bringe Udviklingen videre i samme Retning.

Kjødpriserne i 1902 have været gode og lidt højere end i 1901. Da de magre Kreaturer ogsaa have været dyre, har selve Fedningen dog næppe betalt sig bedre end forrige Aar. Men gode Fedekreaturer, unge, velfedede Stude og Kvier have bragt særdeles gode Priser hjem, ligesaa godt fedede, store Køer. En stor og dygtig Feder i Egnen ved Taastrup har faaet 25 Øre pr. Pd. lev. Vægt for malkende Fedekøer, vejede i Kjøbenhavn, hvilket bliver 40 Kr. mere pr. Stk. end Indkjøbsprisen. For 2 Aar siden gave lignende Køer 70 Kr.s Fortjeneste. Samme har faaet $28\frac{1}{2}$ Øre pr. Pd. for 30 fede Kvier — Ribekvier — indkjøbte i April Maaned til Græsning — senere staldfødrede. De gave ca. 50 Kr. for Græsset, men Resultatet vilde være bleven bedre, hvis Efteraarsgræsningen ikke havde været saa slet, som Tilfældet var. Extra gode Stude i Salling have kostet op til 30 Øre Pd., svære fede Køer indtil 24 Øre i Hamburg. — Paa Markedet i Ribe i Oktober 1902 blev der solgt en græsfedet Stud for 420 Kroner og forgjæves budt 650 Kr. for 2 Stude. Det er høje Priser. Magre $2\frac{1}{2}$ —3 Aars Stude kostede ca. 200 Kr. pr. Stk.

Kjøbenhavns Kvægtorv var i 1902 tilført 67000 Stkr. Kreaturer og 61400 Kalve. Den noterede Gjennemsnitspris for 1. Kl.s Kjød (bedste Stude og Kvier) var:

1902	48.00	Kroner	pr.	100 Pd.	slagtet	Vægt,
1901	45.04	—	-	100	-	—
1900	45.60	—	-	100	-	—
1899	42.00	—	-	100	-	—
1898	42.80	—	-	100	-	—

Den højeste maanedlige Gjennemsnitspris i 1902 faldt paa Oktober Maaned med 50.s Øre, den laveste paa Januar med 43.00 Øre. Svingningerne større end i 1901.

Paa Hamburgs Kjødmarked var Gjennemsnittsnoteringen for 1. Klasses Varer i Kroner pr. 100 Pd. slagtet Vægt:

	Kvæg:	Faar:
1902	59.4	57.7
1901	57.9	56.9
1900	58.2	55.4
1899	57.5	»

For 1902 er den højeste maanedlige Gjennemsnittspris 63 Kroner i December, den laveste 55.4 i Januar.

Esbjerg Fedekvægmarked har en Gjennemsnittsnotering for 1. Klasses Studé og Kvier i Kr. pr. 100 Pd. levende Vægt af:

1902.....	23.50	(kun lille Afvigelse i den maanedlige Gjennemsnittspris)
1901.....	23.30	
1900.....	22.50	
1899.....	22.30	

For det danske Landbrugs Vedkommende i Almindelighed og det jydsk i Særdeleshed have de bedre Fedekvægspriser været af ikke ringe Betydning i økonomisk Henseende, og det har tildels atter givet Federne Blod paa Tanden. Produktionen af tidlige, smaa, fede Lam, særlig for Kjøbenhavns-Markedet, er i Tiltagende, og Lammehandelen i det Hele — ogsaa for Jylland paa Kjøbenhavn — spiller en ikke saa lille Rolle. Formentlig vil Produktionen af Faarekjød, saavel til Export som til Hjemmeforbrug, baade blive forbedret og forstørret i indeværende Aar.

Gode Kælvkøer have i 1902 været meget efterspurgt og til høje Priser, og dette gjælder ikke mindst Køer af jydsk Malrace. Ved Efteraarsmarkederne i Midtjylland og i Brønderslev (Vendsyssel) gik Prisen paa 1. Kl.s Kælvkøer op i 250—280 Kroner Stykket; lignende Priser opnaaedes i Randers, hvorfra der i de sidste Aar er solgt mange gode Kælvkøer til Vestjylland, til Ringkjøbingen. Køer af rød dansk Malrace have for-

holdsvis næppe været saa dyre, formodentlig fordi Tilbudet for disse staar i bedre Forhold til Efterspørgslen end for den jydsk Malkeko. Noteringen for gode Kælvkøer paa Odense Marked har jævnlig været fra 180—240 Kroner. Fortrinlige Køer have dog opnaaet betydelig højere Priser.

Af Æg har Overskudsudførslen i 1902 været 19.09 Mill. Snese imod 17 Mill. Snese i 1901 og 14.8 og 13.8 de to forudgaaende Aar.

Kvægavlens. 1902 bragte os den i flere Aar ønskede ny Husdyrlov. Under 23. Maj 1902 stadfæstedes »Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme«. Alle, der have erfaret den Indflydelse, som Husdyrloven af 1. April 1887 med Tillæg af 14. April 1893 har udøvet paa Husdyravlens gode Udvikling og Fremskridt her i Landet, se med Glæde og Forventning hen til Virkningerne af Loven af 23. Maj 1902, og med fuld Føje, thi den betegner et stort Fremskridt. Erkjendende at de hidtidige Principer, der ere bragte i Anvendelse i Avlens Ledelse, have frembragt særdeles gode Resultater, søger den ny Husdyrlov at bringe Udviklingen videre i samme Spor, som de hidtil traadte. Det er i alt væsentligt samme Formaal, der søges fremmede og ved samme Midler, men med større Kraft og under Former, der muliggjør et mere omfattende og grundigere Arbejde paa de forskellige Felter. Derfor vil Husdyrloven af 1902 blive en Mærkepæl i vor Husdyravls Udviklingshistorie.

Loven af 23. Maj 1902 hjemler ikke alene betydelig større Pengebeløb til de forskellige Foranstaltningers Fremme, men i Tildelingen af disse Beløb er der sket særdeles heldige Forandringer, og jeg skal fremdrage disse under Omtalen af de forskellige Kvægavlsspørgsmaal.

Kvægavlsforeningerne. Før Husdyrloven af 1. April 1887 var der kun oprettet enkelte Kvægavlsforeninger. Efter 15 Aars Virketid ere vi nu ved et Antal af henved 800 Foreninger.

Den ny Husdyrlov vil bringe forøget Liv i Kvægavls-spørgsmaalet. Denne fastsætter nemlig et bestemt aarligt Tilskud af 150 Kroner — uden Klassificering — pr. Kvægavlsforeningstyr. Herved er forhindret, at en Væxt i Foreningsdannelsen foraarsager et stadigt nedadgaaende Tilskud til den enkelte Forening, hvad der er Tilfældet, naar der fastsættes bestemte Beløb til Fordeling blandt Foreningerne. Dette var tidligere Tilfældet. Og Statstilskuddet beregnes nu fra den Dag, Tyren er modtaget, forudsat at Tyren er fyldt $1\frac{3}{4}$ Aar; en væsentlig Fordel! Det fravegne Dyr lægeeftersyn af Foreningernes kaarede Køer og Indskrækningen fra 4 til 2 Gange aarligt Dyr lægeeftersyn af Tyrene er ensbetydende med færre Udgifter.

Til Gjengjæld skulle Foreningstyrene, indtil de have modtaget Afkomspræmie, aarlig møde frem paa Skuerne og der opnaa Præmie for vedblivende at kunne tildeles Statens Tilskud; et rimeligt og billigt Krav.

Man havde ventet, at den ny Husdyrlov vilde have ydet de i Jylland for nogle Aar siden dannede »Oprætterforeninger« for Kvæg, hvorom jeg tidligere har redegjort, en Støtte under de af Husdyrlovkommissionen foreslaaede Former. Denne Forventning skuffedes. Forslaget om at støtte Oprætterforeninger for Kvæg faldt, men det blev derfor dog ikke uden Virkning.

I Husdyrlovens § 15 hedder det: »Det i § 1, Nr. 7, nævnte Tilskud (dette er indtil 20000 Kr.) kan af Landbrugsministeren anvendes til yderligere Støtte for Kvægavlsforeninger, der ved Fremstilling af fortrinligt Afkom have vist sig at være i Besiddelse af særlige Betingelser for Udvikling af gode Kvægstammer.« Hvis saadanne Kvægavlsforeninger desuden virker som Kontrolforeninger, kunne de faa Tilskud som saadanne, uanset om de ikke have det fastsatte Koantal. Dette er et Udtryk for den

sunde og rigtige Anskuelse, at Hjælpen til at fremskynde og støtte et godt og dygtigt Arbejde i den almindelige Avls Tjeneste, til Fremme netop af Avlen i vide Kredse, bør ikke mindst ydes der, hvor den vil kunne vise den største Virkning, med andre Ord, at Fremgangen i Landets Kvægbestand og Godheden af denne vil være i højeste Grad paavirket af det Arbejde, der udføres i de bedste Kvæghold og i de bedste Kvægstammer, og af det Udviklingsstandpunkt, som disse i det Hele indtager. — Husdyrloven hævder denne Opfattelse, og den opfordrer derfor de fremmelige og de fremmeligste Opdrættere til fremdeles at samarbejde. Dette var netop Tanken med Opdrætterforeningerne. Den lod sig ikke udføre under de Former, som man havde ønsket sig, men Ideen vil udmærket kunne lade sig praktisere under den ny Husdyrlov. Og det er det glædelige i denne Forbindelse! Statens Støtte er nemlig ikke paa Husdyravlens Omraade at betragte som en Hjælp til de mest Trængende — thi saa vilde de daarligste Besætninger, de mindst rentable, jo have været saadanne, som en § 15 burde tage sig af — men Statens Støtte er en fortrinlig Hjælp dér, hvor den bevirker en kraftig Udfoldelse af det private Initiativ. Som saadan skal den anvendes og kun som saadan virker den med Vægt. — De Kvægavlsforeninger, der ville konkurrere i Henhold til § 15, kunne tildeles fra 50 til 150 Kr. pr. Forening, for saa vidt de ellers kunne komme i Betragtning. Foreløbig bliver deres Antal næppe stort, thi Bedømmelsen vil forhaabentlig blive tilbørlig afpasset efter Formaålet.

I Kvægavlsforeningssagen har der været god Grøde i 1902. Efter de Oplysninger, der ere afgivne ved de provinsielle Fællesforeningers Delegeretmøder i Efteraaret 1902, var Antallet af Kvægavlsforeninger paa den Tid i hele Landet 780 imod 722 ved samme Tidspunkt i 1901.

De fordele sig til de forskellige Provinser paa følgende Maade:

N. Jylland med Samsø ...	471	Foreninger med	507	Tyre,
Sjælland med Møen	173	—	—	191 —
Fyen	57	—	—	62 —
Lolland-Falster	50	—	—	51 —
Bornholm	24	—	—	27 —
Langeland	5	—	—	5 —

Ialt... 780 Foreninger med 843 Tyre.

N. Jylland har forøget Antallet med 39 Foreninger, og denne Forøgelse falder i særlig Grad paa Ringkjøbing, Vejle, Randers og Hjørring Amter. Sjælland har 8 Foreninger flere og Holbæk Amt har her atter, som i Fjor, været fremmeligst i Fremgangen. Fyen og Lolland-Falster har nogen Fremgang, den sidstnævnte Landsdel har jo mange Foreninger i Forhold til Kvægantallet, Fyen kun forholdsvis faa.

I adskillige af Kvægavlsforeningernes Fællesledelser arbejdes der paa Indførelsen af Stambogsføring for Køer, og et saadant Arbejde er i Gang flere Steder. Der er næppe Tvivl om, at Indførelse eller Gjennemførelse af Familiestambogsførelse vil være en fortrinlig Vej at gaa for at skaffe det bedst mulige Materiale frem til Støtte for et rationelt ledet Udvalg af Avlsdyr, ligesom der herigjennem vil kunne fremskaffes et Materiale, ud af hvilket de fornødne Data til en mulig officiel Kostambog vil kunne fremgaa. — I denne Henseende eller med Hensyn til dette Stambogsarbejdes gode Udførelse og Udfoldelse vil Samarbejdet mellem Kvægavls- og Kontrolforeninger, saaledes som dette er begyndt og saaledes som der er Udsigt til, at det vil brede sig og uddybes, være af overordentlig stor Betydning.

Ogsaa for Kontrolforeningernes fremtidige Stilling og Virkemaade bringer den nye Husdyrlov glædelige Fremskridt i sit Skjød. Det aarlige Beløb til Støtte for Kontrolforeninger er forhøjet fra 40,000 indtil 120,000, og indenfor denne Sum med 250 Kroner pr. Forening. Dernæst fordres der nu kun normalt 200 Køer i en Kontrolforening, for at denne kan faa Statstilskud, tidligere for-

dredes 250. Medlemsantallet er fastsat til 8. Men fra denne Fordring om de 8 Medlemmer og de 200 Køer kan Landbrugsministeren dispensere. Dette finder Anvendelse i Tilfælde, hvor Foreninger dannes i tyndt befolkede Egne eller hvor der er særegne lokale Forhold, der gjør Dispensationen ønskelig. Endvidere hvor den paagjældende Forening optager Kontrollering af andre Grene af Bedriften (t. Ex. medtager Kontrollering af Ungkvæg og Svinehold, Hestehold, Planteavl osv.). Herved muliggjøres et mere indgaaende Kontrolleringsarbejde hos det enkelte Medlem af dettes hele Bedrift, en Udsigt, der synes mig særdeles tiltalende, og, forsaavidt en saadan Udvidelse af Kontrollen realiseres, betyder et stort Fremskridt i Retning af Tilvejebringelsen af en i økonomisk Henseende betydningsfuld og vejledende Driftsstatistik, der næppe lader sig tilvejebringe i mindre Bedrifter ad anden Vej. Endelig frafalder jo Fordringen om de 200 Køer overfor de i § 15 nævnte Kvægavlsforeninger, og overfor de almindelige Kvægavlsforeninger eller Sammenlutninger af saadanne, der optage Kontrollering og Undersøgelse af Køernes Ydelse og Fodring, fordres kun et Antal af mindst 150 Køer for at saadanne kunne tilstaa Tilskud som til Kontrolforeninger. Der er saaledes i disse forskellige Bestemmelser muliggjort et mere indgaaende Arbejde i Kontrolforeningerne end hidindtil, samt lettet Dannelsen af Kontrolforeningerne og lettet et betydningsfuldt Samarbejde mellem Kvægavls- og Kontrolforeningerne. Dette er Tak værd. Og denne Tak ydes paa den værdigste Maade ved at bruge Loven.

Kontrolforeningernes Antal var i Efteraaret 1902, ifølge »Lommebog for Mejerister 1903«, ialt 314 imod 271 i 1901, altsaa forøget med 43. Der er saaledes ogsaa Grøde i denne Sag, omend Væksten nu er forholdsvis stille og jævn mod, hvad den var for nogle Aar siden. Men dette er godt. Paa Fyen er der oprettet 18 ny Kontrolforeninger i 1902, og Lolland-Falster har øget sit Antal fra 16 til 23, en meget betydelig Fremgang. I de øvrige Provinser har Fremgangen næppe været saa stor. Samarbejdet

mellem de enkelte Kontrolforeninger udvides, og Opgaverne for denne Samvirksomhed øges. De samvirkende sjællandske Kontrolforeninger har i Aarets Løb antaget en Konsulent, der skal besvare Spørgsmaal fra Foreningerne, besøge de Kontrolforeninger, der forlanger det, mødes aarlig med Assistenterne, bistaa med ny Foreningers Oprettelse samt samle og bearbejde Regnskabsoversigterne.

Lignende Arbejder ere i meget god Gænge baade paa Fyen og Lolland-Falster, og sidstnævnte Sted tænker man paa nu at medtage Markregnskabet som Led i Kontrolarbejdet. For Jyllands Vedkommende haves et Bindeled mellem samtlige Kontrolforeninger i Foreningen af jydsk Landboforeningers Regnskabsudvalg, der paa forskjellig Maade søger at støtte og fremme et ensartet, dygtigt Arbejde i Kontrolforeningerne. Samarbejdet mellem Kontrolforeningerne i Retning af at samle, kritisk gennemgaa og eventuelt offentliggjøre Aarsoversigter over de enkelte Foreningers Resultater saaledes som Regnskaberne viser dette, foregaa under jydsk Forhold, der jo ere ret forskellige i de forskellige Egne af denne temmelig udstrakte Provins med de store Afvigelser i Henseende til Jordens Frugtbarhed, Driftsmaaden m. m., formentlig bedst indenfor mindre Kredse, der arbejde under nogenlunde ensartede Forhold og med ensartede Formaal, og Samarbejdet her samler sig da naturligst i de Egne eller spænder over det Omraade, hvor der i Forvejen var et Samarbejde igang mellem Kvægavlsforeningerne; en god og naturlig Udvikling! I Koldingkredsen og Ringkjøbingkredsen eller Ringkjøbing Amt er dette Samarbejde fuldbyrdet i Ansættelsen af en Konsulent, der virker for begge Formaalets Fremme og for Samarbejde mellem de to Slags Foreninger, og for Aarhuskredsens Fællesledelse, der i det forløbne Aar har antaget en ny Konsulent, vil den samme Samvirkning søges tilvejebragt.

Det kniber fremdeles med Forstaaelsen hos adskillige Kontrolforeningsmedlemmer af Kontrolforeningernes Formaal. Men der er ikke andet at gjøre end atter og atter søge at klargjøre, at Kontrolforeningerne ikke er Maalet

paa den Maade, at vi ved at gaa ind i disse paa en Gang ere blevne baade dygtigere og økonomisk mere velstillede, men at Kontrolforeningerne er et Middel, ved hvis fornuftige Brug vi efterhaanden kunne vinde frem til at udføre et mere bevidst, forstaaende og økonomisk Arbejde, hvorved vi faa mere ud af vor Bedrift samtidig med at Glæden i Arbejdet, Forstaaelsens Glæde, bliver større. Forstaa vi først dette, da vil de meningsløse smaa Foderangivelser, vi endnu se en Del af i vore offentliggjorte Kontrolforeningsregnskaber, af sig selv forsvinde. Og denne Forstaaelse vil det omtalte Samarbejde fremme i stor Udstrækning. Det er let at se, at Arbejdet i Kontrolforeningerne, særlig paa visse Punkter, endnu har sine svage Sider, og det er let nok ud fra disse Angrebspunkter at rette en fordømmende Kritik mod hele dette Arbejde, fordi det har disse Mangler. Hermed er dog ikke gjort noget fortjenstfuldt fra Vedkommendes Side, der staar overlegent kritiserende udenfor Bevægelsen, tværtimod. For Tilgangen af gode Kræfter til Assistentvirksomheden i Kontrolforeningerne er det af Betydning, at de Skoler, der uddanner Kontrolassistenter, ved et Landbrugslærermøde i Efteraaret 1902 have vedtaget, at paa de 1 Maanedes Kursus for Kontrolassistenter kun kan optages Lærlinge, der have gennemgaaet et Kursus paa mindst 5 Maaneder paa en Landbrugsskole eller modtaget en tilsvarende Uddannelse eller som i Forvejen har Plads som Kontrolassistent og af paagældende Forening ønskes optaget. Endvidere at Skolerne i deres anbefaling ogsaa tager Hensyn til Vedkommendes Alder, Udvikling og Modenhed.

Dyrskuernes Betydning, som et meget virksomt Led i Arbejdet til Fremme af Udviklingen i vor Kvægavl, synes nærmest at være i Tiltagende, og særlig gjælder dette da de større Skuer og Stats-Tyreskuerne. Loven af 23. Maj 1902 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme er et vægtigt Udtryk for, at i saa Henseende tillægges Dyrskuerne en meget stor Be-

tydning. Præmiesummen for Stats-Tyreskuerne er forøget med 10.000 Kr., fra 65.000 til 75.000, og med den Bestemmelse, at der ved Præmieringen skal tages særligt Hensyn til Beskaffenheden af de præmieæskende Dyrs Afkom, og indenfor den vedkommende Afdeling skal den største Del af Præmiebeløbet anvendes til Afkomspræmier.

For Statens Tilskud til Landboforenings-Dyrskuerne og Fællesskuerne har man forladt Princippet om bestemte Summer som Maximum for dette, og man har sat Statens Tilskud i bestemte Forhold til, hvad de paagældende Foreninger selv yde til samme Øjemed. De almindelige Landboforeninger kunne saaledes nu faa et Beløb af Staten lig med det, de selv anvende — og holde flere Landboforeninger Skue i Forening yderligere et Tilskud af 10 pCt. —, og Fællesforeningerne det dobbelte af, hvad de selv udrede til Præmiering ved deres Skuer.

Angaaende Præmiering af Kvæg har den ny Lov den Bestemmelse, at enkelte Køer ikke kunne præmieres, naar de hidrøre fra Kvæghold paa over 6 Malkekøer og at Samlinger af Kvæg skulle bestaa af mindst 3 Stkr. Medens Loven af 1. April 1887 krævede, at Samlinger af Kvæg skulde være af eget Tillæg, bestemmer Loven af 23. Maj 1902, at Hundyrene i Samling skulle være af eget Tillæg eller Opdræt, i sidste Tilfælde anskaffet inden 3 Maaneders Alderen. Som en Følge af den ny Husdyrlovs Ikrafttræden den 1. April 1903 har man i 1902 i Landboforeningerne forberedt de Ændringer, der i Henhold til den ny Lov ville være at foretage i de stedlige Dyrskuerregler, Ændringer, der for visse Foreningers Vedkommende ere ret indgribende.

Store, lærerige Fællesskuer have i Sommeren 1902 været afholdte i Slagelse af de samvirkende Landboforeninger i Sjællands Stift, i Kolding af Foreningen af jyske Landboforeninger og i Odense af de samvirkende fynske Landboforeninger. Skuet i Slagelse viste meget stærk Fremgang for Kvægavlen paa Sjælland siden det forrige Fællesskue

i Roskilde i 1895. Ungsskuet i Kolding var baade stort og godt, særlig hvad angaar det jydsk Malkekæg, og i Odense mønstrede Fynboerne som sædvanlig en stor og værdig Repræsentation for det røde danske Malkekæg. Ved Skuet i Kolding udfoldedes, som i Hjørring i 1901, en livlig Foredragsvirksomhed, der vandt megen Tilslutning. Skuet i Kolding var besøgt af en Mængde Sønderjyder.

Avlscenterudvalgene for henholdsvis den røde danske og den jydsk Malkerace have i 1902 gjort de af de provinsielle Udvalg indstillede Kvægbesætninger til Gjenstand for Undersøgelse, og Resultatet blev, at som værdige til Avlscenterpræmie blev der udpeget 5 røde Besætninger (Fyn 3, Sjælland og Lolland hver 1) og 2 sortbrogede i Jylland; til Opmuntringspræmie 19 røde og 7 sortbrogede. Beretning om denne 2den Avlscenterkonkurrence vil foreligge i Løbet af 1903, tilligemed et Uddrag af Resultatet af den over de i 1900 udpegede Avlscentre førte treaarige Kontrol.

Til Afholdelse af Konkurrencer mellem hele Kvæghold, iværksatte gennem de provinsielle Fællesforeninger, vil i Henhold til Husdyrlovens § 18 de $\frac{2}{3}$ af Udgifterne ved Konkurrencernes Afholdelse blive afholdte af Staten. $\frac{1}{3}$ udredes af de vedkommende Foreninger i Forbindelse med de Medlemmer, der deltagte i Konkurrencen. Af saadanne Konkurrencer ville flere blive iværksatte i indeværende Aar.

Den i Slutningen af 1901 rejste Kritik mod Kvægavlens Ledelse her i Landet fik ved Dyrlægekongressen i Sommeren 1902 Tilslutning fra flere af Landbohøjskolens Lærere. Dette gav Anledning til, at Opdrættere, Raadgivere i Kvægavlen samt Landbrugsskolernes Lærere i Husdyrbrug mødtes i Odense i December 1902 for at drøfte Stillingen. Mødet resulterede i Vedtagelsen og Offentliggjørelsen af følgende Resolution: »Da de hidtidige offentlige Foranstaltninger til Kvægavlens Fremme: 1. Dyrskuer, 2. Stambogsføring, 3. Konkurrencer mellem hele Kvæghold, 4. Kvægavlsforeninger og 5. Kontrollfor-

eninger, saaledes som disse er ført ud i Livet, alle har bidraget til stor økonomisk Fremgang i vort Lands Kvæg-avl, og da ingen af de nævnte Foranstaltninger maa anses for overflødige, men tværtimod udfylder hverandre saa godt, at deres Fortsættelse maa betragtes som en Hovedbetingelse for yderligere Fremgang paa Kvægbrugets Omraade, finder man ingen Anledning til at foretage gennemgribende Forandringer i det bestaaende Arbejde for Kvægets Forbedring men hævder, at der bør fortsættes ad den hidtil fulgte Vej, i Overensstemmelse med de Principper, der gennem mangeaarig Anvendelse har staaet deres Prøve.« — Foruden i talrige Avisartikler har Kvægavlsprincipperne været drøftede paa adskillige Møder rundt i Landet, og med den af Hr. Stribolt rejste Kritik som Baggrund. Sagen er godt oplyst. Det skjønnes ikke, at den ny Kvægavls-Teori har vundet egentlig fuldtro Tilhængere blandt praktiske Landmænd. Der er næppe nogen, der paa Grundlag af den fremkomne Kritik har fundet sig foranledigede til at forlade de hidtil anvendte Principper og Fremgangsmaader, hvilke jo have vist sig saare formaalstjenlige, eller som have følt sig overbeviste om, at de anvendte Principper for Ledelsen vare forældede og hæmmende for Formaålet: en økonomisk Kvæg-avl, saaledes som paastaaet. Den nye Kurs er, som saadan, næppe »i Kurs«.

Derimod ville de danske Landmænd sikkert i stigende Grad vide at benytte sig af Kontrollforeningerne, for gennem disses Virksomhed, blandt andet, at skaffe til Veje et for et rationelt Udvalg af Avldyr fortrinligt underbyggende Materiale. Muligt Kritiken kan hjælpe til, at dette allerede i 1895 paabegyndte Arbejde, der har tiltrukket sig Udlandets udelte Opmærksomhed og er taget til Mønster i Sverige, Norge, Tyskland og England og paatænkes optaget i Schweiz, kan brede sig til endnu Flere og gjøres bedre og bedre. Det er det, som netop »Ledelsen« arbejder paa.

Der er i Aarets Løb her i Landet dannet en Avls- og Opdrætterforening for Jerseykvæg, og denne har an-

taget en Konsulent. Foreningens Formaal angives bl. andet at være ved »Opdræt og Import« at virke for Jerseykvægets Udbredelse i Danmark, ligesom der vil blive optaget Stambogsføring. Hvis de have Ret som mene, at vi i Jerseykøen har Idealet af en Malkeko, maa vi jo lykønske os til, at der nu, sandsynligvis, vil blive forsøgt, gennem Organisation, at skaffe dette Kvæg en større Udbredelse i vort Land. — Men dette er vel dog næppe godtgjort! Sporene, med Hensyn til Indførelsen af fremmede Kvægracer her i Landet, skræmme! — I Forventningen og maaske Forsikringen om, at der ved Inførelsen af Jerseykvæget nu skal oprinde en Guldalder, bør næppe nogen lade sig standse i et dygtigt Arbejde for Udviklingen af henholdsvis vort røde og vort jydsk Malkekvg. — At Jerseykvæget bliver prøvet her i Landet kan fornuftigvis ingen have noget imod. —

Gode Avlsdyr af begge Køn have været stærkt efterspurgt. Efterspørgslen har været stærkere end Tilbudet, og virkelig gode Varer have betinget gode Priser. Hvad Prisen paa Tyre angaar skal her atter anføres hvad Beretningen i »Jydsk Husdyravl« om Kjøb og Salg af Avlsdyr i saa Henseende viser. Herefter var Gjennemsnitsprisen for 44 Tyre af jydsk Malkerace 810 Kroner — Vilkaarspenge iberegnet — den kontant betalte Gjennemsnitspris 604 Kr., i 1901 henholdsvis 700 og 543 Kroner, altsaa en stigende Pris i 1902.

For 25 Tyre af rød dansk Malkerace var Gjennemsnitsprisen, med Vilkaar, 953 Kroner, uden Vilkaar 697, imod 900 og 713 i 1901, altsaa omtrent den samme, og som sædvanligt noget højere end for Tyre af jydsk Malke-race. Denne Prisforskjel ligger dog muligvis for en Del deri, at det er fortrinsvis kun Salget af de bedre røde Tyre, der komme til Jydsk Husdyravls Kundskab, ligesom her er færre Køb anførte. Der spekuleres i vore Dage meget i Tyretillæg, men de gode Tyre ere endnu forholdsvis tynde paa Bunden. — Ogsaa ved denne Om-sætning af Avlsdyr forsøges gjort Kommissionsforretning, næppe til Gavn for Avlen eller for Kjøberen. — Kvier af

god Afstamning have været meget efterspurgte, og Tilbudet her staar paa langt nær ikke Maal med Efterspørgslen. —

Store Auktioner over Avlsdyr have i 1902 været afholdt paa Langholt, S. Elkjær og Hellerup, og de opnaaede Priser have været meget gode.

Exporten af Avlsdyr til Rusland spiller endnu en underordnet Rolle. Der er i Følge Udførselslisten udført 112 Stk. Hornkvæg til Rusland i 1902. Om Foreningen til Fremme for Landbrugets Udførsel kan gjøre noget rigtigt ud af denne Side af Sagen vil Fremtiden vise. Det synes ikke, at Tilslutningen til Foreningen i det Hele er ret stor.

Fodringsspørgsmaalet har været livlig drøftet i det forløbne Aar, og mod Forsøgslaboratoriets Fodringsforsøg med Malkekøer har der været rettet en stærk Kritik, særlig mod de saakaldte »Erstatningstal«, og det er paa-staaet, at saadanne Erstatningstsl slet ikke kan findes. I Laboratoriets 53. Beretning er der, foruden en kort Meddelelse om Fodringsforsøgene med Malkekøer 1900—01, givet en klar og interessant Redegørelse for Laboratoriets Standpunkt til forskjellige omdebatterede Spørgsmaal Forsøgene vedrørende, der samtidig er en Imødegaaelse af den rejste Kritik.

Blandt de ny Opgaver, Laboratoriet vil optage, skulle nævnes Forsøg med stærk og svag Fodring, for gjennem saadanne om muligt at klargjøre, hvorledes det bedste Udbytte opnaaes. Men der vil ogsaa blive søgt Erstatningstal for saadanne Foderstoffer, som endnu ikke have været prøvede.

Vedrørende Malkningsspørgsmaalet, da er der Grund til at fremhæve, at Forstaaelsen af den store økonomiske Betydning det har, at faa Malkningen dygtigt og godt udført, er i Væxt, og det turde være den største Fortjeneste Sagens Forkæmper har indlagt sig, at han har forstaaet, som ingen tidligere, at slaa til Lyd for Sagen, saa det er bleven hørt og efterfulgt af Handling. Efter Beretningerne at dømme synes det som om Inter-

essen for Malkekursus, for Øernes Vedkommende, er mindre stærk end i tidligere Aar, og at det kniber med Interessen for og Gjennemførelsen af de særegne Malke-metoder. Vi fik endnu ikke i 1902 den bebudede Bog af Konsulent Hegelund om Malkearbejdet, hvad vi burde have haft.

Faareavlens har, i Forhold til tidligere, været skænket adskillig Opmærksomhed i 1902, hvad den absolut ogsaa fortjener. I den ny Husdyrlov er der hjemlet Faareavlens et aarligt Tilskud af 5000 Kr., og Følgerne heraf blive formentlig, at vi i næste Aars Beretning — om 1903 — ville kunne melde om Oprettelsen af et betydeligt Antal Faareavlsforeninger, hvis Oprettelse for Jyllands Vedkommende for en stor Del har været forberedt gennem det Arbejde, der i det forløbne Aar er udfoldet af Udvalget til Faareavlens Fremme i Jylland. Paa et saare belejligt Tidspunkt har det kgl. danske Landhusholdnings-selskab ydet denne Sag sin betydningsfulde Støtte ved i 1902 at udgive et Skrift om »Faareavl og Faarehold«. Der er saaledes al Grund til at tro, at denne Gren af vor Husdyravls i kommende Aar vil blive bragt ind under rationelle og tidssvarende Former i Lighed med, hvad der alt har fundet Sted for de øvrige større Husdyrs Vedkommende.

Sundhedstilstanden hos Kvæget har i sin Helhed været særdeles god. Dog har der været mange Kastningstilfælde, og der er i adskillige Tilfælde klaget over Efterbyrdens Tilbageholdelse.

*

*

*

Af den i Aarets Løb udkomne landøkonomiske Literatur, vedrørende Avl og Brug af Kvæg og Faar, skal jeg her nævne: A. Svendsen: Kvægavl og Kvægopdræt (3. Udg.) og Vejledning ved Malkekvægets Fedning

(4. omarbejdede Udgave). Chr. Søndergaard: Kvægavlsbevægelsen. A. Appel: Faareavl og Faarehold. Chr. Worm: Den Hegelundske Malkemethode og Forsøgslaboratoriets 53. Beretning: Kort Meddelelse om Fodringsforsøgene med Malkekøer 1900—1901 samt Redegjørelse for Laboratoriets Standpunkt til forskjellige omdebatterede Spørgsmaal Forsøgene vedrørende.
